

A Nagy Háború centenáriuma az egykor történt eseményekre, az azokban szereplő személyekre irányította az érdeklődést hazánkban is. Magyarország - az Osztrák-Magyar Monarchia részeként - volt részese az I. világháborúnak. Katonáink is az osztrák-magyar hadsereg sorozott katonáiként kerültek a frontvonalakba, amit akkor rajvonalnak neveztek. Különböző történelmi okok miatt még ma sem látjuk pontosan elszenvedett személyi veszteségeinket, legfeljebb annak nagyságrendjét érzékelhetjük. Egykori hadviseltjeink és hőseink kegyelete és emléke kötelez bennünket arra, hogy a lehető legpontosabb képet próbáljunk alkotni erről a területről, még akkor is, ha a teljes adatfeltárás talán sohasem lesz elérhető. Az adatfeltárással egyre több szervezet, testület, magánszemély foglalkozik több-kevesebb sikerrel, a katonának pedig kis túlzással kötelező a katonai kulturális örökség, a katonai kegyeleti kultúra feltárása, ápolása. Elődeink törekvése is hasonló volt ezen a területen.

Most éppen egy ilyen munka eredményét tudjuk átadni Önöknek. A mai Hajdú-Bihar megye I. világháborús veszteségkutatásába beletartozik Balmazújváros vesztesége is. A településen végzett munkának azonban több, eddig csak itt tapasztalható specifikuma van. Mindenekelőtt szándékunk találkozott az itt élők törekvésével. Nagy Háborús emlékművüket 1943. október 31-én adták át, centenáriumi eseményként pedig felújították azt. Az azon felsorolt nevek tömege eleinknek biztosan sokat mondott, mára viszont - a legnagyobb tisztelet mellett is! - puszta adatsorrá vált. Különösen az a ma felnövő nemzedék(ek) számára. Kínálkozott a lehetőség, hogy az elsődleges adat- és forrásfeltárásba vonjuk be az itt élő és tanuló fiatalokat. A közösségért végzett munka erre lehetőséget biztosít. A várható munkához pedagógiai programot dolgoztunk ki és tájékoztatót tartottunk 2017 tavaszán a Veres Péter Gimnázium és Szakképző Iskola középiskolában. A fiatalok a pedagógiai programban foglalt célkitűzések alapján választhattak maguknak testreszabott tevékenységet. Támogatta célunkat az oktatási intézmény, annak tanári kara, a helyi önkormányzat és az egyházak is. Helyben végzendő munkánkat nem kevés helyi instruktor segítette, irányította. Vezetésükkel aztán egy magas kegyeleti kultúrájú, múltja iránt felelősen gondolkodó településsel kerültünk szakmai kapcsolatba.

Már az elsődleges adat- és forrásfeltárás során megfogalmazódott, hogy érdemes lenne az igazoltnak tekinthető adatokat oktatási segédeszközben (taneszközben) összefoglalni. Olyan oktatási segédeszközben, amelyik önálló- és irányított ismeretszerzést is lehetővé tesz, miközben történeti forrásértékkel bír. A diákok közösségi munkájából (is) származó adatokat, forrásokat már szakemberek és szakmai szervezetek vették kézbe. Az emlékmű adatai köré csoportosítva készült el a forrás értékű digitális adattár, ami tartalmazza az általunk feltárt és történetileg igazolt adatokat. Külön erénye, hogy valamennyi mostani ismeretünk egyetlen felületről érhető el, annak forrásával együtt. Az csak közben derült ki, hogy ilyen digitális oktatási eszközzel ma Magyarországon egyedül Balmazújváros rendelkezik. Szerkezeti jellegéből és sajátosságaiból adódóan igazodik az elérni szánt korosztályhoz, hiszen fiataljaink gyakran nyilvánítják ki: „ami nincs az interneten, az nem is létezik!” Diákokkal közös munkánkat a bocskai-konyvtar.hu tematikus oldalon tesszük elérhetővé - a most átadott példányok mellett -, hogy azt Balmazújváros minden lakója, vagy éppen a korszak kutatói is haszonnal forgathassák!

Széles társadalmi, valamint szakmai összefogással szerkesztett munkánk nagyon sok eddig nem ismeret adatot eredményezett, vagy már ismert adatot egészített ki. Bátran leszögezhetjük, hogy Balmazújváros Nagy Háborús katonatörténetét sokkal hitelesebben látjuk. Gazdagabbak vagyunk személyi adatokban, bekövetkezett élethelyzetekben, ismeretekben is. Nem tudunk azonban választ adni arra a kérdésre, hogy hány „új” hősi halottat, hány új hadviseltet, esetleg hány eddig ismeretlen temetési helyet sikerült feltárnunk, netán ki volt Balmazújváros első hősi halottja! Szíveskedjenek róla az adattárban meggyőződni. A kegyeletnek szerintünk nincs mértékegysége! Legnagyobb emberi és szakmai alázatunk mellett végzett munkánk minden bizonnyal kiegészíthető lesz, hiszen szerencsére szinte naponta bukkannak/bukkanhatnak fel adatok, bizonyítékok! Megtiszteltetésnek vesszük, hogy ebben a munkában Balmazújvároson részt vállalhattunk!

Balmazújváros, 2017. november 3.

Dr. Ruszin Romulusz dandártábornok
parancsnok
MH 5. Bocskai István Lövészdandár